UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

15 päivänä joulukuuta 2009 *

Asiassa C-372/05,

jossa on kyse EY 226 artiklaan perustuvasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 7.10.2005,

Euroopan komissio, asiamiehinään C. Cattabriga, G. Wilms, D. Triantafyllou ja H. Støvlbæk, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Saksan liittotasavalta, asiamiehenään M. Lumma, avustajanaan Rechtsanwalt C. von Donat,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

jota tukevat

Tanskan kuningaskunta, asiamiehenään J. Bering Liisberg,

Helleenien tasavalta, asiamiehinään E.-M. Mamouna, A. Samoni-Rantou ja K. Boskovits, prosessiosoite Luxemburgissa, ja

Suomen tasavalta, asiamiehinään E. Bygglin ja A. Guimaraes-Purokoski, prosessiosoite Luxemburgissa,

väliintulijoina,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, E. Levits ja C. Toader sekä tuomarit C. W. A. Timmermans, A. Borg Barthet (esittelevä tuomari), M. Ilešič, J. Malenovský ja U. Lõhmus,

julkisasiamies: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 25.11.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 10.2.2009 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on vaatinut kanteellaan yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Saksan liittotasavalta ei ole noudattanut yhteisöjen omista varoista tehdyn päätöksen 88/376/ETY, Euratom soveltamisesta 29.5.1989 annetun neuvoston asetuksen (Euratom, EY) N:o 1552/89 (EYVL L 155, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 8.7.1996 annetulla neuvoston asetuksella (EY, Euratom) N:o 1355/96 (EYVL L 175, s. 3; jäljempänä asetus N:o 1552/89), 2 ja 9–11 artiklan mukaisia velvoitteitaan ja yhteisöjen omista varoista tehdyn päätöksen 94/728/EY, Euratom soveltamisesta 22.5.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1150/2000 (EYVL L 130, s. 1) samojen artiklojen mukaisia velvoitteitaan, koska se on kieltäytynyt laskemasta ja siirtämästä komissiolle sellaista omien varojen määrää, joka on jätetty kantamatta ajanjaksolla 1.1.1998–31.12.2002 puolustustarvikkeiden sellaisen tullittoman maahantuonnin perusteella, josta ei ole säädetty yhteisön tullilainsäädännössä, ja koska se on kieltäytynyt maksamasta viivästyskorkoja sen vuoksi, ettei se ole asettanut omia varoja komission käyttöön.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön säännöstö

2 Yhteisöjen omista varoista 24.6.1988 tehdyn neuvoston päätöksen 88/376/ETY, Euratom (EYVL L 185, s. 24) ja Euroopan yhteisöjen omista varoista 31.10.1994 tehdyn neuvoston päätöksen 94/728/EY, Euratom (EYVL L 293, s. 9) 2 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Yhteisöjen talousarvioon otettavia omia varoja ovat tulot, jotka kertyvät

– –

b) yhteisestä tullitariffista ja muista tulleista kertyvistä maksuista, jotka yhteisöjen toimielimet ovat vahvistaneet tai vahvistavat muiden kuin jäsenvaltioiden kanssa käytävälle kaupalle, sekä Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden tullimaksuista

– –”

3 Yhteisön tullikoodeksista 12.10.1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 (EYVL L 302, s. 1; jäljempänä yhteisön tullikoodeksi) 20 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tullien, jotka lain mukaan kannetaan tullivelan syntyessä, on perustuttava Euroopan yhteisöjen tullitariffiin.

– –

3. Euroopan yhteisöjen tullitariffi käsittää:

a) yhdistetyn tavaranimikkeistön;

– –

c) yhdistetyssä nimikkeistössä tarkoitettuihin tavaroihin tavallisesti sovellettavat maksut ja muut veloitusperusteet kannettaessa:

– tulleja – –

– –

d) yhteisön tiettyjen maiden tai maiden ryhmien kanssa tekemiin tullietuuskohteluun oikeuttaviin sopimuksiin sisältyvät tullietuustoimenpiteet;

e) yhteisön yksipuoliset tiettyjä maita, maiden ryhmiä tai alueita koskevat tullietuustoimenpiteet;

f) yksipuoliset suspensiotoimenpiteet, jotka koskevat alennuksen tai vapautuksen myöntämistä tiettyihin tavaroihin sovellettavista tuontitulleista;

g) muut tariffitoimenpiteet, joista säädetään muussa yhteisön lainsäädännössä.

– –”

4 Yhteisön tullikoodeksin 217 artiklan 1 kohdassa todetaan seuraavaa:

”Tulliviranomaisten on laskettava jokainen tullivelasta johtuva tuonti- tai vientitullien määrä, jäljempänä ’tullien määrä’, heti, kun niillä on käytettävissään tarvittavat tiedot, ja

kirjattava nämä määrät tilikirjoihin tai muulle vastaavalle tietovälineelle (tileihin kirjaaminen).

_ _”

5 Siltä osin kuin on kyse yhteisöjen omien varojen asettamisesta komission käyttöön, Euroopan unionin neuvosto antoi asetuksen N:o 1552/89, jota sovelletaan käsiteltävänä olevassa asiassa kyseessä olevaan ajanjaksoon 30.5.2000 saakka. Kyseinen asetus korvattiin 31.5.2000 alkaen asetuksella N:o 1150/2000, jolla asetus N:o 1552/89 kodifioidaan sen sisältöä muuttamatta.

6 Asetuksen N:o 1552/89 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tätä asetusta sovellettaessa yhteisöille kuuluvaa maksua päätöksen 88/376/ETY, Euratom 2 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitetuista omista varoista pidetään todettuna, kun tullilainsäädännössä säädetyt edellytykset maksun määrän merkitsemisestä kirjanpitoon ja sen tiedoksiannosta maksuvelvolliselle on täytetty.

a. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun toteamisen päivämäärä on tullilainsäädännössä säädetyn kirjanpitoon merkitsemisen päivämäärä.

_ _”

7 Kyseisen asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kunkin jäsenvaltion on hyvitettävä omat varat 10 artiklassa määriteltyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti tilille, joka on avattu tätä tarkoitusta varten komission nimissä kyseisen jäsenvaltion valtionvarainhallinnossa tai sen nimeämässä laitoksessa.

Tämän tilin pitäminen on maksutonta.”

8 Mainitun asetuksen 10 artiklan 1 kohdassa todetaan seuraavaa:

”Sen jälkeen, kun päätöksen 88/376/EY, Euratom 2 artiklan 1 kohdan a ja b [ala]kohdassa tarkoitetuista omista varoista on vähennetty kymmenen prosenttia perimiskuluihin mainitun päätöksen 2 artiklan 3 kohdan mukaisesti, ne tuloutetaan viimeistään sitä kuukautta, jona maksu on tämän asetuksen 2 artiklan mukaisesti todettu, seuraavan toisen kuukauden 19 päivää seuraavana ensimmäisenä työpäivänä.

_ _”

9 Asetuksen N:o 1552/89 11 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Asianomaisen jäsenvaltion on maksettava kaikista 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulle tilille tehtävien tuloutusten viivästyksistä korkoa, jonka korkokanta on kyseisen jäsenvaltion rahamarkkinoilla eräpäivänä lyhyen aikavälin rahoitukseen sovellettava

korkokanta kahdella [prosenttiyksiköllä] korotettuna. Korkokantaan lisätään 0,25 [prosenttiyksikköä] kutakin viivästyskuukautta kohden. Korotettua korkokantaa sovelletaan koko viivästyksen ajalta.”

10 Asetuksen N:o 1150/2000 22 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Kumotaan asetus (ETY, Euratom) N:o 1552/89.

Viittauksia kumottuun asetukseen pidetään viittauksina tähän asetukseen liitteen A osan vastaavuustaulukon mukaisesti.”

11 Näin ollen asetusten N:o 1552/89 ja N:o 1150/2000 2 ja 9–11 artikla ovat olennaiselta sisällöltään keskenään identtiset, vaikka toisessa viitataan päätökseen 88/376 ja toisessa päätökseen 94/728.

12 Asetuksen N:o 1150/2000 10 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu 10 prosentin määrä on korotettu 25 prosenttiin Euroopan yhteisöjen omien varojen järjestelmästä 29.9.2000 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2000/597/EY, Euratom (EYVL L 253, s. 42).

13 Mainitun päätöksen ensimmäisessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Berliinissä 24 ja 25 päivänä maaliskuuta 1999 kokoontunut Eurooppa-neuvosto sopi muun muassa, että yhteisöjen omien varojen järjestelmän olisi oltava oikeudenmukainen, avoin, kustannustehokas ja yksinkertainen ja perustuttava sellaisiin kriteereihin, joista käy parhaiten ilmi kunkin jäsenvaltion kyky osallistua rahoitukseen.”

14 Tiettyjen aseiden ja puolustustarvikkeiden tuontitullien suspendoimisesta 21.1.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 150/2003 (EYVL L 25, s. 1) – joka on annettu EY 26 artiklan perusteella – viidennessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden sotilassalaisuuksien suojaamiseksi on luotava erityiset hallinnolliset menettelyt tullisuspension myöntämiseksi. Sen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen antama selvitys, jonka asevoimille aseet tai puolustustarvikkeet on tarkoitettu, olisi asianmukainen takuu siitä, että vaaditut edellytykset täyttyvät, ja sitä voitaisiin käyttää myös tullikoodeksissa vaadittuna tulliselvityksenä. Selvitys olisi annettava todistuksen muotoisena. On aiheellista määritellä todistuksissa käytettävä kaava ja sallia myös automaattisten tietojenkäsittelytekniikoiden käyttö selvityksessä.”

15 Kyseisen asetuksen 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tällä asetuksella vahvistetaan edellytykset jäsenvaltioiden sotilaallisesta puolustuksesta vastaavien viranomaisten toimesta tai nimissä kolmansista maista maahan tuotujen tiettyjen aseiden ja puolustustarvikkeiden tuontitullien yksipuoliselle suspendoinnille.”

16 Mainitun asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Sen estämättä, mitä 1 kohdassa säädetään, todistus ja maahantuodut tavarat voidaan sotilaallisista salassapitosyistä toimittaa tuontijäsenvaltion tätä varten nimeämille muille viranomaisille. Tällöin todistuksen antaneen toimivaltaisen viranomaisen on lähetettävä ennen kunkin vuoden tammikuun 31 ja heinäkuun 31 päivää kyseisiä maahantuotuja tavaroita koskeva yhteenveto saman jäsenvaltion tulliviranomaisille. Yhteenvedon on koskettava sen toimittamista välittömästi edeltävää kuuden kuukauden ajanjaksoa. Yhteenvedossa on mainittava todistusten lukumäärä ja myöntämispäivä sekä todistusten nojalla maahantuotujen hyödykkeiden tuontipäivä, kokonaisarvo ja bruttopaino.”

17 Asetusta N:o 150/2003 sovelletaan sen 8 artiklan mukaisesti 1.1.2003 alkaen.

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

18 Komissio ilmoitti 20.12.2001 päivätyllä kirjeellä Saksan liittotasavallalle, että puolustustarvikkeiden maahantuonnin vapauttaminen tuontitulleista oli vuodesta 1998 alkaen johtanut siihen, että yhteisö ei ollut saanut tiettyjä omia varoja. Komissio kehotti kyseistä jäsenvaltiota laskemaan kantamatta jääneet määrät kultakin varainhoitovuodelta varainhoitovuodesta 1998 alkaen ja asettamaan kyseiset määrät komission käyttöön ennen 31.3.2002. Komissio ilmoitti Saksan viranomaisille myös, että viimeksi mainitusta päivämäärästä alkaen olisi asetuksen N:o 1150/2000 11 artiklan mukaisesti maksettava viivästyskorkoa.

19 Saksan liittotasavalta katsoi 13.3. ja 6.5.2002 päivätyissä vastauksissaan, että se saa EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla poiketa yhteisen tullitariffin

soveltamisesta silloin, kun kyse on yksinomaan sotilaalliseen käyttöön tarkoitettujen tarvikkeiden tuonnista, jotta se voi turvata keskeiset turvallisuusetunsa.

20 Komissio toisti 24.3.2003 päivätyllä kirjeellä alkuperäisen vaatimuksensa 1.1.2003 edeltävän tuonnin osalta, koska kyseistä päivämäärää seuraavaa ajanjaksoa koski asetus N:o 150/2003.

21 Saksan liittotasavalta piti 12.5.2003 päivätyssä vastauksessaan kiinni kannastaan, joka liittyi kyseisten omien varojen käyttöön asettamiseen.

22 Komissio lähetti 17.10.2003 päivätyllä kirjeellä Saksan liittotasavallalle virallisen huomautuksen.

23 Saksan liittotasavalta piti 19.1.2004 päivätyssä vastauksessaan kiinni kannastaan.

24 Tutustuttuaan Saksan liittotasavallan vastaukseen komissio lähetti 18.10.2004 perustellun lausunnon, jossa se kehotti kyseistä jäsenvaltiota toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet perustellun lausunnon noudattamiseksi kahden kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta. Saksan liittotasavalta vastasi 16.12.2004 pitävänsä kiinni kannastaan.

25 Saksan liittotasavalta maksoi lisäksi varauksin 10 803 000 euroa erittelemättä kyseistä määrää tuontien ja eri ajanjaksojen kesken, joten komissio, jolla ei ollut käytettävissään riittäviä tietoja kyseisen erittelyn suorittamiseksi, kehotti 16.12.2004 päivätyllä kirjeellä kyseistä jäsenvaltiota suorittamaan mainitun erittelyn itse viivästyskorkojen laskemi-

seksi. Saksan liittotasavalta kieltäytyi 22.2.2005 päivätyssä vastauksessaan toimittamasta tällaisia tietoja ja huomautti, että tiedot olivat salaisia.

26 Komissio katsoi Saksan liittotasavallan tällä tavalla toimittamat tiedot huomioon ottaen, ettei kyseinen jäsenvaltio ollut noudattanut perusteltua lausuntoa, ja se nosti käsiteltävänä olevan kanteen.

27 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti hyväksyi 23.2.2006 ja 4.5.2006 antamillaan määräyksillä Tanskan kuningaskunnan, Helleenien tasavallan ja Suomen tasavallan väliintulijoiksi tukemaan Saksan liittotasavallan vaatimuksia.

Kanne

Tutkittavaksi ottaminen

28 Saksan liittotasavalta esittää ensiksi oikeudenkäyntiväitteen, joka perustuu siihen, että kanteeseen sisältyy menettelyvirhe eli virheellisen oikeussuojakeinon valinta. Saksan liittotasavalta selittää, että koska se on vedonnut EY 296 artiklaan voidakseen jättää suorittamatta ne tullit, jotka liittyvät puolustustarvikkeiden riidanalaiseen maahantuontiin, komissiolla ei ollut oikeutta nostaa käsiteltävänä olevaa kannetta EY 226 artiklan perusteella vaan se oli velvollinen noudattamaan EY 298 artiklan toisen kohdan mukaista erityistä menettelyä.

29 Tältä osin on todettava, että komission pyrkimyksenä on käsiteltävänä olevalla kanteella sen toteaminen, ettei asetusten N:o 1552/89 ja N:o 1150/2000 2 ja 9–11 artiklaa ole noudatettu. EY 298 artiklaa voitaisiin soveltaa ainoastaan, jos komissio olisi väittänyt, että EY 296 ja EY 297 artiklassa lueteltuja valtuuksia olisi käytetty väärin.

30 Ensimmäinen oikeudenkäyntiväite on näin ollen hylättävä.

31 Saksan liittotasavalta väittää toiseksi, ettei käsiteltävänä olevaa kannetta voida ottaa tutkittavaksi, koska komissio ei jo kanteen luonteen vuoksi kykene osoittamaan, että EY:n perustamissopimusta olisi rikottu. Saksan liittotasavalta nimittäin toteaa, että kun otetaan huomioon, ettei se ole velvollinen toimittamaan komission vaatimia tietoja, komissiolla ei ole käytettävissään sellaisia riidanalaisia tuonteja koskevia riittäviä tietoja, joiden avulla se voisi osoittaa, että perustamissopimusta on jätetty noudattamatta.

32 Kolmanneksi Saksan liittotasavalta väittää, että sillä oli oikeus olla antamatta komission vaatimia tietoja ja että kanne, joka perustuu muun muassa siihen, ettei tietoja ole annettu, on näin ollen myös tältä osin jätettävä tutkimatta.

33 Saksan liittotasavallan tekemien toisen ja kolmannen oikeudenkäyntiväitteen osalta on todettava, että ne koskevat yhtäältä komissiolle kuuluvaa todistustaakkaa sekä toisaalta sitä, voidaanko EY 296 artiklaa soveltaa, ja EY 296 artiklan soveltamisalaa. Kyseiset väitteet liittyvät näin ollen pikemminkin siihen, onko komission kanne aineellisesti perusteltu, kuin kanteen muotoon tai menettelysääntöjen noudattamiseen kanteen nostamisen osalta.

34 Toinen ja kolmas oikeudenkäyntiväite on näin ollen hylättävä.

35 Komission kanne on näin ollen otettava tutkittavaksi.

Asiakysymys

Asianosaisten lausumat

36 Komissio väittää, että Saksan liittotasavalta vetoaa virheellisesti EY 296 artiklaan kieltäytyessään maksamasta tulleja, koska tullien kantaminen ei vaaranna kyseisen jäsenvaltion keskeisiä turvallisuusetuja.

37 Komissio pitää virheellisinä Saksan liittotasavallan perusteluja, jotka perustuvat siihen, että puolustustarvikkeiden maahantuontia ja siten kyseisen jäsenvaltion turvallisuutta koskevia tietoja ei voitu luovuttaa komissiolle ja että näin ollen kyseisen jäsenvaltion ei pitänyt suorittaa komissiolle kyseisiä tulleja.

38 Komissio katsoo, että toimenpiteitä, joilla otetaan käyttöön poikkeuksia, kuten EY 296 artiklaa, on tulkittava suppeasti. Näin ollen asianomaisen jäsenvaltion, joka vaatii kyseisen artiklan soveltamista, on osoitettava, että se täyttää kaikki kyseisessä artiklassa määrätyt edellytykset silloin, kun se aikoo poiketa yhteisön tullikoodeksin 20 artiklasta, johon sisältyy tullien kantamista koskeva yleinen periaate, sellaisena kuin se on vahvistettu EY 26 artiklassa.

39 Komissio katsoo myös, että pelkästään se seikka, että tuotteet sisältyvät 15.4.1958 tehdyllä neuvoston päätöksellä 255/58 vahvistettuun luetteloon, jossa määritellään ne tuotteet, joihin EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohtaa voidaan soveltaa, ei yksinään riitä

johtamaan siihen, että kyseistä määräystä sovelletaan, koska kyseisessä määräyksessä edellytetään, että kaikki siinä luetellut edellytykset täyttyvät.

40 Komissio väittää näin ollen, että Saksan liittotasavallan asiana on osoittaa konkreettista ja yksityiskohtaista näyttöä esittämällä se, että käsiteltävänä olevassa asiassa kyseessä olevien tuontitullien kantaminen vaarantaa kyseisen jäsenvaltion keskeiset turvallisuusedut.

41 Tältä osin kyseisen jäsenvaltion yleiset toteamukset siitä, että sen puolustuskyky on olennainen tekijä sen turvallisuuspolitiikan kannalta ja että sen puolustuspolitiikan kannalta välttämätön kansainvälinen yhteistyö estyisi, jos se olisi velvollinen suorittamaan tulleja kyseisestä materiaalista, eivät komission mukaan merkitse tällaista näyttöä. Sama koskee vetoamista kansainvälisiin sopimuksiin sisältyviin luottamuksellisuutta koskeviin lausekkeisiin ja sellaisiin sotilassalaisuuksiin, jotka estävät yhteisön tullilainsäädännön soveltamisen. Komissio toteaa tältä osin lopuksi, että se, että muut jäsenvaltiot kantavat ja suorittavat tulleja puolustusmateriaalin maahantuonnista, vahvistaa sen, että tämä on täysin mahdollista kyseisenkaltaisen materiaalin osalta.

42 Komissio katsoo, että yhteisön tullijärjestelmän toiminta takaa sen, että käsitellyt tiedot säilyvät luottamuksellisina. Koska kyseistä järjestelmää soveltavat kansalliset virkamiehet, Saksan liittotasavallan on lisäksi mahdollista huolehtia siitä, että sen keskeiset turvallisuusedut tulevat taatuiksi.

43 Komissio toteaa Saksan liittotasavallan väitteestä, jonka mukaan puolustusmateriaalin tuonnin kallistuminen olisi omiaan vahingoittamaan sen puolustuskykyä, ettei kyseinen jäsenvaltio ole toimittanut yhtäkään konkreettista tietoa, jolla tällainen vahinko voitaisiin näyttää toteen. Komissio toteaa päinvastoin, että vuoden 2004 kuluessa suoritettu viiden vuoden ajalta kertyneiden tullien kertasuoritus ei vaikuta mitenkään vähentäneen kyseisen valtion ponnisteluja puolustuksen alalla.

44 Komissio korostaa, ettei ole mahdollista hyväksyä sitä, että jäsenvaltio vapauttaa puolustustarvikkeiden tuonnin tulleista vähentääkseen puolustusmateriaalin kustannuksia, koska tämä osoittaisi komission mukaan sen, ettei kyseinen jäsenvaltio noudata yhteisön talousarvion solidaariseen rahoittamiseen liittyviä velvollisuuksiaan.

45 Komissio korostaa tältä osin, että se, että Saksan liittotasavalta jättää kyseiset tullit kantamatta, merkitsee sitä, etteivät jäsenvaltiot ole yhdenvertaisia siltä osin kuin on kyse niiden maksuosuuksista yhteisön talousarvioon. Tällainen kantamatta jättäminen merkitsee komission mukaan nimittäin yhteisön perinteisten omien varojen vähenemistä, mikä on korvattavissa ainoastaan bruttokansantuloon (BKTL) perustuvien varojen sellaisella lisäyksellä, jonka kaikki jäsenvaltiot jakavat keskenään.

46 Komissio korostaa, että Saksan liittotasavallan argumentaatiota, joka liittyy pelkoihin siitä, että tulli-ilmoitukseen sisältyvät tiedot paljastuvat ja että valvontamenettelyt voivat johtaa siihen, että yhteisön toimielimet vaarantavat sotilassalaisuuksia, ei voida hyväksyä.

47 Asetuksessa N:o 150/2003 säädetään komission mukaan siitä, että jäsenvaltiot ilmoittavat komissiolle puolustustarvikkeiden tilausmäärät. Komission mukaan on näin ollen hämmästyttävää, että Saksan liittotasavalta vetoaa yhteisöjen omien varojen osalta sellaisiin merkittäviin turvallisuusetuihin, jotka estäisivät kyseisten varojen perimisen kannalta tarpeellisten tietojen antamisen.

48 Tällainen kanta on komission mukaan lisäksi sovitettavissa huonosti yhteen sen seikan kanssa, että kuka tahansa voi internetin välityksellä saada tietoja, jotka koskevat esimerkiksi kyseisellä alalla tehtyjen ostojen määriä. Kyseiset tiedot, joihin voidaan vapaasti tutustua, ovat komission mukaan huomattavasti yksityiskohtaisempia kuin ne tiedot, joita tarvitaan yhteiseen tullitariffiin luokitteluun ja omien varojen suorittamiseen.

49 Komissio pitää perusteettomana Saksan liittotasavallan argumenttia siitä, että asetuksen N:o 150/2003 antamiseen johtaneet neuvottelut ja vuonna 1984 tapahtunut kyseistä jäsenvaltiota vastaan aloitetun jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn keskeyttäminen olisivat synnyttäneet sellaisen perustellun luottamuksen, jonka perusteella kyseinen valtio saattoi katsoa, että jo niinä vuosina, kun kyseistä asetusta valmisteltiin, se saattoi tuoda tiettyjä puolustustarvikkeita maahan tullitta.

50 Komissio nimittäin täsmentää, että asetusta N:o 150/2003 sovelletaan 1.1.2003 alkaen ja että komissio ilmoitti kyseisen asetuksen antamiseen liittyvissä keskusteluissa, että se oli velvollinen perimään kyseiset tullit menneeltä ajalta, joten minkäänlaista luottamuksensuojaa ei voida johtaa asetuksen antamisesta. Kyseinen asetus perustuu sitä paitsi EY 26 artiklaan eikä EY 296 artiklaan.

51 Vastaavasti luottamuksensuojaa ei komission mukaan voida johtaa siitä, että tietty jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva menettely on keskeytetty vuonna 1984, koska komissiolla on EY 226 artiklan osalta laaja harkintavalta, jonka perusteella se voi päättää muun muassa siitä, onko jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn aloittaminen tai sellaisen jatkaminen tarkoituksenmukaista.

52 Saksan liittotasavalta vastaa, että käsiteltävänä olevassa asiassa EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohdan soveltamisen edellytykset täyttyvät. Saksan liittotasavalta katsoo, että jo kyseisen määräyksen sanamuodostakin ilmenee, että perustamissopimuksen tarkoituksena on ollut se, että jäsenvaltioille annettaisiin huomattava harkintavalta sellaisten toimenpiteiden osalta, joita ne toteuttavat turvatakseen keskeisiä turvallisuusetujaan ja jotka liittyvät sellaisiin tuotteisiin, joihin EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohdan määräyksiä sovelletaan. Saksan liittotasavallan mukaan kyseisessä EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohdassa annetaan näin ollen jäsenvaltioille mahdollisuus poiketa EY 26 artiklasta ja yhteisön tullikoodeksista silloin, kun kyse on yksinomaan sotilaalliseen käyttöön tarkoitettujen tarvikkeiden tuonnista ja kun kyseisen tuonnin tarkoituksena on turvata asianomaisen jäsenvaltion tai asianomaisten jäsenvaltioiden keskeisiä turvallisuusetuja.

53 Saksan liittotasavalta toteaa lisäksi, ettei se ole velvollinen kantamaan tulleja mistään puolustusmateriaalin tuonnista ja ettei näin ollen voi olla kyse asetusten N:o 1552/89 ja N:o 1150/2000 2 ja 9–11 artiklan rikkomisesta. Saksan liittotasavallan mukaan minkäänlaista tämänkaltaista velvollisuutta ei nimittäin ole olemassa, koska yhtäältä yhteisön oikeudessa ei säädetä rajatonta velvollisuutta kantaa tulleja puolustustarvikkeista ja koska toisaalta Saksan liittotasavallan keskeiset edut turvallisuuden alalla estävät tuontitullien kantamisen kyseisistä tarvikkeista.

54 Vastaaja katsoo lisäksi, että komissio on menettänyt oikeuden siihen, että todettaisiin jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen siltä osin kuin on kyse vapauttamisesta puolustustarvikkeiden tuontiin liittyvistä tulleista, koska komissio oli antanut vaikutelman, että se oli vuonna 1984 päättänyt tätä aihetta koskevan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn, mutta se on silti aloittanut myöhemmin – vaikka tilanne oli muuttumaton ja ottaen huomioon asetusta N:o 150/2003 koskevat valmistelutyöt – kyseisen menettelyn uudelleen tavoitteenaan sellaisen toiminnan sanktioiminen, joka siihen saakka oli sallittu tai jota ainakin oli siedetty. Yhteisön oikeudessa ei Saksan liittotasavallan mukaan nimittäin tunneta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevien menettelyiden ”tilapäistä” lykkäämistä koskevaa mekanismia. Komission oli Saksan liittotasavallan mukaan joko jatkettava sen osalta aloitettua jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa menettelyä tai päätettävä kyseinen menettely, mutta se ei saanut keskeyttää sitä 17 vuoden ajaksi.

55 Saksan liittotasavalta korostaa, että ennen asetuksen N:o 150/2003 voimaantuloa yhdessäkään nimenomaisessa menettelyllisessä säännöksessä ei säädetty tullien kantamisesta puolustusmateriaalin tuonnista ja kyseisen tullien kantamisen valvonnasta, mikä osoittaa sen, ettei ollut olemassa yhteisön oikeuteen sisältyvää velvollisuutta kantaa kyseisiä tulleja.

56 Saksan liittotasavallan mukaan se, kannetaanko puolustusmateriaalin tuonnista tulleja vai ei, vaikuttaa aseiden, ammusten ja sotamateriaalin kauppaan. Kyseisten tullien kantaminen rajoittaa mainittua kauppaa, vähentää samalla asevoimien operatiivista toimintakykyä ja loukkaa kyseisen jäsenvaltion toimintavapautta puolustusmateriaalihankintojen alalla, kun taas mainittujen tullien kantamatta jättäminen mahdollistaa sen, että EU 17 artiklassa tarkoitettua puolustusmateriaaleja koskevaa kauppaa laajennetaan ja yhteistyötä vahvistetaan.

57 Saksan liittotasavalta esittää myös, että komissio tulkitsee liioitellusti EY 296 artiklassa tarkoitettua ”tarpeellisuutta” koskevaa kriteeriä. Kyseinen kriteeri ei Saksan liittotasavallan mukaan merkitse velvollisuutta osoittaa, että keskeiset turvallisuusedut vahingoittuvat vakavasti, jos turvaamista koskevaa toimenpidettä ei toteuteta. Saksan liittotasavallan mukaan riittää, että kyseinen toimenpide parantaa turvallisuustilannetta ja on yksinkertaisesti tarpeellinen maanpuolustukseen liittyvistä syistä.

58 Saksan liittotasavalta toteaa myös, että luottamuksellisuutta koskeva velvollisuus estää sitä vastaavasti antamasta tietoja komissiolle ja että tämän velvollisuuden noudattamatta jättäminen vaarantaisi kyseisen jäsenvaltion edut tietoturvan alalla. EY 10 artiklassa määrätty lojaliteettivelvollisuus ei kyseisen jäsenvaltion mukaan merkitse sitä, että olisi otettava käyttöön suhteettomia toimenpiteitä, kuten erityinen tullimenettely.

59 Tulli-ilmoitukseen sisältyvien tietojen avoin käsittely voi Saksan liittotasavallan mukaan nimittäin vakavasti vaarantaa jäsenvaltioiden keskeiset turvallisuusedut. Yhteisön tullikoodeksissa säädetyt luottamuksellisuutta koskevat toimenpiteet eivät riitä täyttämään sellaisia turvallisuutta ja luottamuksellisuutta koskevia vaatimuksia, joita jäsenvaltio voi oikeutetusti asettaa, kun kyse on sen turvallisuuteen liittyvistä tiedoista.

60 Saksan liittotasavalta väittää, että se, että jäsenvaltio on vapauttanut puolustusmateriaalin tuontitulleista EY 296 artiklan perusteella, ei välttämättä loukkaa yhteisön solidaarisuusperiaatetta. Kyseisen periaatteen mukaista ei ole, että jäsenvaltioihin, joilla kyseisellä alalla on suuremmat menot kuin muilla jäsenvaltioilla, kohdistetaan velvollisuus osallistua yhteisön talousarvion rahoittamiseen suuremmalla maksuosuudella.

61 Saksan liittotasavalta on sitä mieltä, että asetuksen N:o 150/2003 antaminen vahvistaa tarpeen kunnioittaa jäsenvaltioiden turvallisuusetuja ja niiden oikeuden vedota luottamuksellisuuteen silloin, kun se on tarpeen.

62 Saksan liittotasavalta huomauttaa, että asetuksen N:o 150/2003 perusteella tullien kantaminen tietyistä, kolmansista maista tuoduista aseista ja puolustustarvikkeista on suljettu pois myös 1.1.2003 alkaen, jolloin kyseistä asetusta alettiin soveltaa. Mainitusta päivämäärästä alkaen kyseisen jäsenvaltion edut puolustusmateriaalin tuonnin osalta on turvattu kyseisen asetuksen säännöksillä. Tullien kantamatta jättäminen kyseisestä tuonnista oli Saksan liittotasavallan mukaan kuitenkin tarpeen sekä ennen kyseistä päivämäärää että sen jälkeen jäsenvaltioiden keskeisten turvallisuusetujen turvaamiseksi. Lisäksi se seikka, että komissio teki jo vuonna 1988 neuvostolle ehdotuksen asetukseksi (ETY) tiettyjen aseiden ja puolustustarvikkeiden tuontitullien tilapäisestä suspendoimisesta (EYVL C 265, s. 9), on Saksan liittotasavallan mukaan omiaan osoittamaan, että komissio oli tietoinen siitä, että tullien kantamatta jättäminen mainitusta tuonnista oli tarpeen kyseisten etujen turvaamiseksi.

63 Kyseinen jäsenvaltio katsoo, että jäsenvaltiot saattoivat kyseisestä ehdotuksesta lähtien – vaikka se johtikin asetuksen N:o 150/2003 antamiseen vasta vuonna 2003 – perustellusti katsoa, ettei ollut tarpeen kantaa tuontitulleja sellaisista ”yksinomaan sotilaalliseen käyttöön tarkoitetuista tarvikkeista”, jotka sisältyvät päätöksellä 255/58 laadittuun luetteloon.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

64 Yhteisön tullikoodeksissa säädetään tuontitullien kantamisesta kolmansista maista lähtöisin olevista sellaisista sotilaalliseen käyttöön tarkoitetuista tavaroista, joista käsiteltävänä asiassa on kyse. Riidanalaisten tuontien ajankohtana, eli ajanjaksona 1.1.1998–31.12.2002, yhdessäkään yhteisön tullilainsäädännön säännöksessä ei säädetty tuontitulleja koskevasta nimenomaisesta vapautuksesta tämänkaltaisten tavaroiden osalta. Kyseisenä ajanjaksona ei näin ollen ollut myöskään olemassa nimenomaista vapautusta velvollisuudesta suorittaa vastaavat tullit – tarvittaessa viivästyskorkoineen – toimivaltaisille viranomaisille.

65 Sen perusteella, että asetuksessa N:o 150/2003 on säädetty tiettyjen aseiden ja puolustustarvikkeiden tullien suspendoimisesta 1.1.2003 alkaen, voidaan lisäksi päätellä, että yhteisön lainsäätäjä on lähtenyt siitä olettamuksesta, että ennen kyseistä päivämäärää oli olemassa velvollisuus suorittaa mainitut tullit.

66 Saksan liittotasavalta ei myöskään ole missään vaiheessa kiistänyt riidanalaisten tuontien tapahtumista huomioon otettavana ajanjaksona. Saksan liittotasavalta on lisäksi oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn kuluessa suorittanut omien varojen osalta 10 803 000 euron suuruisen tilisiirron, joka liittyi kyseisiin tuonteihin, erittelemättä kyseistä määrää tuontien ja ajanjaksojen osalta.

67 Saksan liittotasavalta on tyytynyt kiistämään yhteisön oikeuden riidanalaisiin omiin varoihin ja väittänyt, että EY 296 artiklan nojalla velvollisuus maksaa tulleja kolmansista maista tuoduista puolustustarvikkeista vahingoittaisi vakavasti sen keskeisiä turvallisuusetuja.

68 Vakiintuneessa oikeuskäytännössä on todettu, että vaikka jäsenvaltioiden asiana on toteuttaa niiden sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden varmistamiseen soveltuvat toimenpiteet, tästä ei kuitenkaan seuraa, että tällaiset toimenpiteet jäävät kokonaan yhteisön oikeuden soveltamisen ulkopuolelle (ks. asia C-273/97, Sirdar, tuomio 26.10.1999, Kok., s. I-7403, 15 kohta ja asia C-285/98, Kreil, tuomio 11.1.2000, Kok., s. I-69, 15 kohta). Oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksessa määrätään näet sellaisissa tilanteissa, joissa yleinen turvallisuus voi vaarantua, sovellettavista poikkeuksista ainoastaan EY 30, EY 39, EY 46, EY 58, EY 64, EY 296 ja EY 297 artiklassa, jotka koskevat tarkasti rajattuja poikkeustilanteita. Niistä ei voida päätellä, että perustamissopimukseen luonnostaan kuuluisi yleinen varaus, jolla suljettaisiin yhteisön oikeuden soveltamisalan ulkopuolelle kaikki yleisen turvallisuuden vuoksi toteutettavat toimenpiteet. Tällaisen varauksen tunnustaminen perustamissopimuksen määräysten erityisedellytyksistä riippumatta voisi vaarantaa yhteisön oikeuden sitovuuden ja yhdenmukaisen soveltamisen (ks. asia C-186/01, Dory, tuomio 11.3.2003, Kok., s. I-2479, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

69 Lisäksi on todettava, että EY 296 ja EY 297 artiklassa määrättyjä poikkeuksia on – kuten vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perusvapauksiin kohdistuvia poikkeuksia (ks. mm. asia C-503/03, komissio v. Espanja, tuomio 31.1.2006, Kok., s. I-1097, 45 kohta; asia C-490/04, komissio v. Saksa, tuomio 18.7.2007, Kok., s. I-6095, 86 kohta ja asia C-141/07, komissio v. Saksa, tuomio 11.9.2008, Kok., s. I-6935, 50 kohta) – tulkittava suppeasti.

70 Erityisesti EY 296 artiklan osalta on todettava, että vaikka kyseisessä artiklassa mainitaan toimenpiteet, jotka jäsenvaltio voi katsoa tarpeellisiksi keskeisten turvallisuusetujensa turvaamiseksi, ja sellaiset tiedot, joiden ilmaiseminen olisi näiden etujen vastaista, mainittua artiklaa ei kuitenkaan voida tulkita siten, että siinä annettaisiin jäsenvaltioille valta poiketa perustamissopimuksen määräyksistä ainoastaan viittaamalla kyseisiin etuihin.

71 Arvonlisäveron alalla asiassa C-414/97, komissio vastaan Espanja, 16.9.1999 annetussa tuomiossa (Kok., s. I-5585) on lisäksi jo todettu, että Espanjan kuningaskunta oli jättänyt noudattamatta jäsenyysvelvoitteitaan, koska se ei ollut osoittanut, että Espanjan lainsäädännössä säädetty yksinomaan sotilaalliseen käyttöön tarkoitettujen aseiden, ammusten ja varusteiden tuonnin ja hankintojen vapauttaminen arvonlisäverosta olisi ollut EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla perusteltua kyseisen jäsenvaltion keskeisten turvallisuusetujen turvaamiseksi.

72 Näin ollen sellaisen jäsenvaltion, joka vetoaa edukseen EY 296 artiklaan, on näytettävä toteen tarve turvautua tässä artiklassa määrättyyn poikkeukseen keskeisten turvallisuusetujensa turvaamiseksi.

73 Näiden näkökohtien vuoksi ei voida hyväksyä sitä, että jäsenvaltio vetoaa puolustusmateriaalin kallistumiseen, joka aiheutuu siitä, että kolmansista maista lähtöisin olevan tällaisen materiaalin tuontiin sovelletaan tulleja, voidakseen välttyä sellaisilta velvollisuuksilta, jotka perustuvat yhteisön talousarvion solidaariseen rahoittamiseen, sellaisten muiden jäsenvaltioiden vahingoksi, jotka puolestaan kantavat ja suorittavat edelleen tällaiseen tuontiin liittyviä tulleja.

74 Siitä väitteestä, jonka mukaan yhteisön tullimenettelyt eivät ole omiaan takaamaan Saksan liittotasavallan turvallisuutta, kun otetaan huomioon sellaiset luottamuksellisuutta koskevat vaatimukset, jotka sisältyvät viejävaltioiden kanssa tehtyihin sopimuksiin, on korostettava – kuten komissio perustellusti huomauttaa – että yhteisön tullijärjestelmän soveltaminen merkitsee sellaisten yhteisön virkamiesten ja kansallisten virkamiesten toimintaa, joihin kohdistuu tarvittaessa luottamuksellisuutta koskeva velvollisuus silloin, kun he käsittelevät arkaluonteisia tietoja, mikä on omiaan turvaamaan jäsenvaltioiden keskeiset turvallisuusedut.

75 Lisäksi sellaisissa selvityksissä, jotka jäsenvaltioiden on säännöllisesti toteutettava ja toimitettava komissiolle, ei edellytetä niin tarkkojen tietojen antamista, että tämä voisi vaarantaa mainittujen valtioiden edut turvallisuuden ja luottamuksellisuuden osalta.

76 Jäsenvaltioiden on tässä tilanteessa ja EY 10 artiklan – joka koskee jäsenvaltioiden velvollisuutta helpottaa komission sen tehtävän täyttämistä, joka liittyy perustamissopimuksen noudattamisen valvontaan – mukaisesti annettava komission käyttöön asiakirjat, jotka ovat tarpeen sen tarkistamiseksi, että yhteisön omat varat siirretään lainmukaisesti. Kuten julkisasiamies on huomauttanut ratkaisuehdotuksensa 168 kohdassa, tällainen velvollisuus ei kuitenkaan estä sitä, että jäsenvaltiot voivat tapauskohtaisesti ja poikkeuksellisesti EY 296 artiklan perusteella antaa tietoja vain asiakirjan tietyistä osista tai kieltäytyä antamasta tietoja ollenkaan.

77 Edellä esitettyjen näkökohtien perusteella on todettava, ettei Saksan liittotasavalta ole osoittanut, että EY 296 artiklan soveltamiseksi tarvittavat edellytykset olisivat täyttyneet.

78 Saksan liittotasavalta on myös esittänyt argumentteja, joilla se on pyrkinyt osoittamaan, että koska komissio oli pitkään toimimatta kyseisessä asiassa ja koska asetus N:o 150/2003 annettiin, kyseinen jäsenvaltio saattoi oikeutetusti katsoa, ettei komissio nostaisi käsiteltävänä olevaa kannetta, koska komissio oli hiljaisesti hyväksynyt sen, että

tältä osin oli olemassa poikkeus, mutta näiden argumenttien ratkaisemiseksi on muistettava, ettei komissio ole menettelyn missään vaiheessa luopunut periaatteellisesta kannastaan.

79 Ilmoituksessaan, jonka komissio teki asetusta N:o 150/2003 koskevien neuvottelujen yhteydessä, se nimittäin ilmaisi vakaan halunsa olla luopumatta sellaisten tullien kantamisesta, jotka olisi pitänyt maksaa asetuksen voimaantuloa edeltäviltä ajanjaksoilta, ja se säilytti itsellään oikeuden ryhtyä tältä osin asianmukaisiin toimenpiteisiin.

80 Edellä esitetystä seuraa, että Saksan liittotasavalta ei ole noudattanut asetuksen N:o 1552/89 2 ja 9–11 artiklan ja asetuksen N:o 1150/2000 samojen artiklojen mukaisia velvoitteitaan, koska se on kieltäytynyt laskemasta, toteamasta ja asettamasta komission käyttöön puolustustarvikkeiden maahantuontiin ajanjaksona 1.1.1998–31.12.2002 liittyviä omia varoja ja koska se on kieltäytynyt maksamasta viivästyskorkoja sen perusteella, ettei mainittuja omia varoja asetettu komission käyttöön.

Oikeudenkäyntikulut

81 Työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut, että Saksan liittotasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, ja koska Saksan liittotasavalta on pääosin hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

82 Työjärjestyksen 69 artiklan 4 kohdan mukaan Tanskan kuningaskunta, Helleenien tasavalta ja Suomen tasavalta, jotka ovat olleet asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Saksan liittotasavalta ei ole noudattanut yhteisöjen omista varoista tehdyn päätöksen 88/376/ETY, Euratom soveltamisesta 29.5.1989 annetun neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1552/89, sellaisena kuin se on muutettuna 8.7.1996 annetulla neuvoston asetuksella (Euratom, EY) N:o 1355/96, 2 ja 9–11 artiklan mukaisia velvoitteitaan ja yhteisöjen omista varoista tehdyn päätöksen 94/728/EY, Euratom soveltamisesta 22.5.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1150/2000 samojen artiklojen mukaisia velvoitteitaan, koska se on kieltäytynyt laskemasta, toteamasta ja asettamasta Euroopan yhteisöjen komission käyttöön puolustustarvikkeiden maahantuontiin ajanjaksona 1.1.1998–31.12.2002 liittyviä omia varoja ja koska se on kieltäytynyt maksamasta viivästyskorkoja sen perusteella, ettei mainittuja omia varoja asetettu Euroopan yhteisöjen komission käyttöön.**

2) **Saksan liittotasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

3) **Tanskan kuningaskunta, Helleenien tasavalta ja Suomen tasavalta vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Allekirjoitukset